

บทที่ 4

มโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมของจอห์น 롤ล์ส เปรียบเทียบกับพระพุทธศาสนา

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำมโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมของจอห์น -roll- มาเปรียบเทียบกับมโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมในพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้เข้าใจมโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมมากยิ่งขึ้น โดยวิเคราะห์เรื่องจุดมุ่งหมาย การให้เหตุผลในมโนทัศน์เรื่องความยุติธรรม หลักความยุติธรรม บุคคลที่มีความยุติธรรม และ เสถียรภาพของความยุติธรรม โดยจะกล่าวเป็นลำดับไป

4.1 วิเคราะห์เรื่องจุดมุ่งหมายของจอห์น -roll- เปรียบเทียบกับพระพุทธศาสนา

ในการเปรียบเทียบเรื่องจุดมุ่งหมายของจอห์น -roll- กับพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยนำมาเปรียบเทียบกันเฉพาะเรื่องที่มีแนวคิดที่สัมพันธ์กันเท่านั้น ดังนี้

เหตุผลสำคัญของการเสนอมโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมของจอห์น -roll- คือ การเสนอแนวคิดที่ประนีประนอมระหว่างแนวคิดแบบเสรีนิยมกับแนวคิดแบบสังคมนิยมซึ่งเป็นแนวคิดที่ตรงกันข้ามแบบคนละขั้วหรือสุดโต่งไปคนละทาง โดยฝ่ายแรกเน้นที่เสรีภาพในขณะที่ฝ่ายหลังเน้นที่ความเสมอภาค โดยทั้งสองแนวคิดไม่มีพื้นที่ของการลงรอยกัน -roll- จึงเสนอมโนทัศน์ที่จะมาแก้ปัญหาที่เกิดจากแนวคิดทั้งสอง นั่นคือเสนอมโนทัศน์ความยุติธรรมที่ให้ความสำคัญทั้งแก่เสรีภาพและความเสมอภาค ซึ่งเราอาจกล่าวได้ว่า -roll- ต้องการเสนอแนวทางที่จะนำไปสู่ความยุติธรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อบุคคลในสังคมนั่นเอง

ส่วนในพระพุทธศาสนาเมื่อวิเคราะห์จากคำสอนและหลักฐานต่าง ๆ ในพระไตรปิฎก จุดมุ่งหมายหรือเหตุผลที่พระพุทธเจ้าทรงสอนหลักธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรมก็คือ การสอนสังฆธรรมซึ่งเป็นความจริงตามธรรมชาติ โดยพระองค์ทรงค้นพบความจริงเหล่านี้เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก และทรงบัญญัติพระวินัยหรือสิกขาบทต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยไม่สอนให้บุคคลในสังคมเอาวัดเอาเปรียบกัน และ ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ผลก็คือความสงบสุขในสังคมที่มีความยุติธรรม สังฆธรรมซึ่งรวมจริยธรรมไว้ด้วยที่พระพุทธองค์ทรงสอนนั้นมีความสอดคล้องกับลักษณะของสิ่งที่ตะวันตกเรียกว่า “ความยุติธรรม” เพราะเป็นคำสอนที่เข้ากันได้หรือสนับสนุนสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของความยุติธรรมในทัศนะตะวันตก

เหตุผลหลักที่รอลส์นำเสนอทฤษฎีความยุติธรรมสี่ข้อมาจากการที่ลัทธิประโยชน์นิยมมีจุดอ่อนในหลักการพื้นฐานของสถาบันที่เป็นประชาธิปไตย โดยรอลส์ไม่เชื่อว่าลัทธิประโยชน์นิยมสามารถทำให้เกิดความพึงพอใจในสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนที่มีอิสระและเท่าเทียมกัน ข้อเสียของลัทธิประโยชน์นิยมคือ สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของปัจเจกชนถูกละทิ้งเพื่อให้เกิดสวัสดิการทางสังคมสูงสุด โดยไม่ให้ความสำคัญแก่ความแตกต่างของบุคคล ลัทธิประโยชน์นิยมคำนึงถึงความพึงพอใจเป็นเป้าหมายเพียงอย่างเดียว โดยให้ความสำคัญแก่สิ่งที่ดีเหนือสิ่งที่ถูกต้อง แต่มนัทส์นเรื่องความยุติธรรมของรอลส์นั้นให้ความสำคัญแก่สิ่งที่ถูกต้องเหนือสิ่งที่ดี ทำให้หลักความยุติธรรมกำหนดขอบเขตของมนัทส์นเรื่องสิ่งที่ดีให้อยู่ภายใต้กรอบของความยุติธรรม เนื่องจากแนวคิดเรื่องบุคคลมีคุณค่าทางจริยธรรมเท่าเทียมกันเป็นแนวคิดพื้นฐานของรอลส์ ด้วยเหตุนี้สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานซึ่งมีความยุติธรรมจึงไม่อาจแลกเปลี่ยนหรือต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม มนัทส์นเรื่องความยุติธรรมนี้สะท้อนความคิดเรื่องการเคารพผู้อื่นซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดแบบคานต์ โครงสร้างพื้นฐานทางสังคมจึงมีรูปแบบที่แสดงถึงความปรารถนาของบุคคลในสังคมที่จะปฏิบัติต่อผู้อื่นในฐานะเป็นจุดหมายในตัวเองไม่ใช่เป็นเพียงวิถีทางเท่านั้น

พระพุทธศาสนาก็นับสนุนการปฏิบัติต่อผู้อื่นในฐานะเป็นจุดหมายในตัวเอง โดยไม่ใช้ผู้อื่นเป็นเครื่องมือเพื่อผลประโยชน์ของตน โดยคำนึงถึงความถูกต้องและความดีงามควบคู่กันไป เช่น การเป็นใจเพื่อเลี้ยงดูบิดามารดายอมเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากใช้วิธีการที่ไม่สุจริตโดยการละเมิดสิทธิของผู้อื่น และทำให้สังคมเกิดความเดือดร้อน พระพุทธศาสนาสอนให้มนุษย์รู้จักเผื่อแผ่แบ่งปันโดยไม่ได้นึกถึงสิทธิของตนเองเป็นใหญ่ แต่ให้เคารพสิทธิของผู้อื่น ทั้งนี้ก็เพื่อทำให้สังคมเกิดความสงบสุข ดังนั้นการถูกละเลยเรื่องสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลในสังคมจึงเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ถ้าการกระทำนั้นเป็นไปเพื่อส่วนรวม ในที่นี้พระพุทธศาสนาจึงยอมรับแนวคิดของลัทธิประโยชน์นิยม เนื่องจากมีคำสอนที่ให้ละตัวตน และ ความเห็นแก่ตัว ทำให้ปัจเจกบุคคลยอมรับความเสียเปรียบที่เกิดขึ้นในสังคม ถึงกระนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าในขณะที่พระพุทธศาสนาก็ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลด้วย เพราะนอกจากเปิดโอกาสให้ปัจเจกบุคคลพัฒนาตนเองเพื่อให้มีชีวิตที่สมบูรณ์แล้ว ยังมีการยอมรับในเรื่องของสิทธิในร่างกายและทรัพย์สิน ซึ่งอยู่ในศีล 4 ข้อแรก (ในศีล 5) ซึ่งถือว่าเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำในหลักความประพฤติของมนุษย์ เปิดโอกาสให้มนุษย์แสวงหาชีวิตโดยเลือกหลักการในการดำเนินชีวิตของตัวเองตามความสามารถเพื่อประโยชน์ในปัจจุบันและในอนาคต ดังนั้น ความยุติธรรมทางสังคมของพระพุทธศาสนาจึงมีความแตกต่างจากรอลส์ และมีความโน้มเอียงไปทางลัทธิประโยชน์นิยม

ความยุติธรรมในฐานะความเที่ยงธรรมของรอลส์ มุ่งหมายที่จะจัดการกับความไม่เท่าเทียมกันของความไม่แน่นอนของชีวิต เนื่องจากมนุษย์เกิดมาพร้อมกับคุณสมบัติตามธรรมชาติที่มีความแตกต่างกัน สถานะทางสังคมก็แตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้ถือเป็นผลมาจากโชคชะตา รอลส์เชื่อว่าความไม่แน่นอนตามธรรมชาติและ ความไม่แน่นอนทางสังคมนี้เป็นการตัดสินใจตามอำเภอใจ ไม่ควรนำมาเป็นตัวกำหนดความคาดหวังในชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากไม่มีกฎเกณฑ์กำหนดสิ่งที่ได้รับจากธรรมชาติ จึงไม่สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจว่า เป็นสิ่งที่สมควรได้รับทางจริยธรรม การจัดสรรส่วนแบ่งตามธรรมชาติจึงมีความไม่เหมาะสมและไม่ยุติธรรม แต่พระพุทธศาสนาถือว่าความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมที่เกิดขึ้นนี้เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ เนื่องจากพระพุทธศาสนายอมรับเรื่องกฎแห่งกรรมซึ่งเป็นกฎธรรมชาติ ส่งผลให้มนุษย์เวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏฏ์ (อดีตชาติ ปัจจุบันชาติ อนาคตชาติ) การให้ผลกรรมสามารถข้ามภพชาติได้ ทำให้มนุษย์เกิดวิบากกรรมที่ต่างกันก็เพราะเป็นกรรมเก่าที่ตนได้ทำไว้ กรรมจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญในพระพุทธศาสนา และยังยอมรับว่าในโลกและจักรวาลยังมีภพภูมิอื่นนอกจากโลกมนุษย์ ได้แก่ การยอมรับเรื่องนรก สวรรค์ ซึ่งไม่สามารถพิสูจน์ได้ในทางวิทยาศาสตร์ ความเชื่อเช่นนี้จึงทำให้พระพุทธศาสนาไม่สามารถอธิบายความเท่าเทียมกันได้ทางญาณวิทยา แต่พระพุทธเจ้าได้เสนอหลักจริยธรรมอื่น ๆ เช่น หลักทศ 6 หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อมาแก้ไขปัญหาทางญาณวิทยา โดยสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมด้วยฝีมือมนุษย์ ดังนั้นจึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าพระพุทธศาสนาไม่มีมโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมทางสังคม

เราอาจกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาเห็นความสำคัญของความยุติธรรม โดยพระพุทธเจ้าทรงสอนธรรมและบัญญัติวินัยเพื่อช่วยให้เกิดความยุติธรรมขึ้นในโลก ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์สุขของชาวโลกตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับสูงสุด ซึ่งแม้จะไม่ได้ต้องการแก้ปัญหาทางทฤษฎีของใคร แต่ก็มีจุดมุ่งหมายสำคัญไม่ต่างกับของรอลส์ที่ต้องการเสนอทฤษฎีที่ช่วยชี้แนะสังคมในเรื่องความยุติธรรมเพื่อประโยชน์ของบุคคลในสังคมเช่นกัน

4.2 วิเคราะห์การให้เหตุผลในมโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมของจอห์น รอลส์ เปรียบเทียบกับพระพุทธศาสนา

ในการเปรียบเทียบการให้เหตุผลในมโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมของจอห์น รอลส์ กับพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยนำมาเปรียบเทียบกันเฉพาะเรื่องที่มีแนวคิดที่สัมพันธ์กันเท่านั้น ดังนี้

ทฤษฎีความยุติธรรมของรอลส์มีรากฐานมาจากทฤษฎีสัญญาประชาคม โดยมาประยุกต์เป็นนามธรรม จึงเป็นสัญญาประชาคมในลักษณะเป็นเหตุการณ์สมมติ ซึ่งไม่ได้มี

จุดประสงค์ที่จะอ้างถึงสภาวะธรรมชาติ แต่เป็นเครื่องมือในการช่วยทำให้มโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมกระจ่างขึ้น แต่ธรรมในพระพุทธศาสนาไม่ได้เกิดจากมนุษย์เป็นผู้บัญญัติหรือพระบัญชาของพระเจ้า จึงมีแนวคิดในเรื่องการให้เหตุผลที่ต่างจากรอลส์ หลักจริยธรรมในพระพุทธศาสนามีรากฐานมาจากสังขธรรม โดยพระพุทธเจ้าเป็นผู้ค้นพบกฎแล้วนำมาชี้แจงอธิบายแก่ชาวโลก พระองค์ไม่ใช่เจ้าของธรรม ธรรมจึงเป็นไปตามธรรมชาติ โดยพระพุทธศาสนายอมรับว่าเป็นความจริงเป็นกฎที่ไม่เปลี่ยนแปลง เหตุผลที่สนับสนุนเรื่องความยุติธรรมในทัศนะของพระพุทธศาสนาจึงอยู่ที่คำสอนเรื่องสังขธรรมและจริยธรรมซึ่งเป็นกฎสากล หรือ กฎธรรมชาติที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบ

กฎแห่งกรรมเป็นกฎธรรมชาติอย่างหนึ่งที่ครอบคลุมเฉพาะสิ่งมีชีวิต เป็นกฎที่มีลักษณะทั่วไปที่ให้ผลอย่างเท่าเทียมกัน กฎแห่งกรรมจึงเป็นเงื่อนไขของความยุติธรรมในพระพุทธศาสนา โดยมีหลักว่ากรรมดีหรือชั่วทุกอย่างที่คนสะสมไว้ ย่อมมีผลไม่สูญเปล่า ซึ่งเป็นความยุติธรรมที่เรียกว่า “สิ่งที่สมควรได้รับ” การให้เหตุผลในมโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมของรอลส์จึงไม่ยอมรับการให้เหตุผลของพระพุทธศาสนาที่มีลักษณะแบบธรรมชาตินิยม โดยไม่ได้เกิดจากความมีเหตุผลของมหาชน เนื่องจากรอลส์มีทัศนะว่า โลกที่เราอยู่มีความไม่แน่นอนตามธรรมชาติและความไม่แน่นอนทางสังคมที่ไร้กฎเกณฑ์ ต้องปรับให้สถานการณ์เริ่มต้นมีความเท่าเทียมกัน ดังนั้นสังคมที่ยุติธรรมควรมีระบบของการร่วมมือกันทางสังคมในการแก้ปัญหาเหล่านี้

แม้ว่าพระพุทธศาสนาจะยอมรับการตัดสินทางจริยธรรมของหลักกรรม แต่เป็นการให้เหตุผลในมโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมเฉพาะปัจเจกบุคคล ส่วนการให้เหตุผลในมโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมทางสังคมต้องอธิบายด้วยหลักปรัชญาจรรยาบรรณในฐานะปัจเจกการทางสังคม เนื่องจากเป็นหลักทั่วไปที่ว่า สิ่งนี้เกิดสิ่งนี้จึงเกิด ความเป็นเหตุและผลในระดับนี้มีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมทุกปรากฏการณ์ การกระทำใดที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาจรรยาบรรณ คือ ถูกต้องตามหลักความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผล จึงกล่าวได้ว่า ความยุติธรรมทางจริยธรรมในพระพุทธศาสนามีลักษณะที่เที่ยงธรรม

ผู้วิจัยเห็นว่าสาระที่อยู่ในหลักปรัชญาจรรยาบรรณเป็นหลักการที่อธิบายถึงเหตุผลของความเป็นจริงโดยทั่วไปไม่ใช่การให้เหตุผลเพื่อตัดสินทฤษฎีทางจริยธรรม ดังเช่น ดุลยภาพจากการไตร่ตรอง ซึ่งเป็นกระบวนการใช้เหตุผลเพื่อหาแนวทางในการตัดสินหลักความยุติธรรม แต่ในพระพุทธศาสนาการตัดสินหลักความยุติธรรมต้องคำนึงถึงจริยธรรมทางสังคมด้วย ตัวอย่างเช่น การละอคติ 4 ซึ่งเป็นความโน้มเอียงของจิตใจไม่ให้ไปในทางอกุศล (โลภ โกรธ หลง) ทำให้ตัดสินใจเลือกหลักการที่เที่ยงธรรมได้ โดยพระพุทธศาสนาถือว่า ธรรม คือ ความดี วินัย คือ ความถูกต้อง ดังนั้น มโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมในพระพุทธศาสนาจึงไม่แยกขาดระหว่างความถูกต้อง

กับความดี เช่น กุศลกรรมบถ 10 ได้แก่ กายสุจริต วจีสุจริต และมโนสุจริต ถือเป็นธรรมและวินัยของปัจเจกบุคคล เนื่องจากธรรมและวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้และบัญญัติไว้นั้น เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ของปัจเจกบุคคล และเพื่อเป็นกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกัน เพื่อไม่ให้เอาความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ไปเบียดเบียนผู้อื่น โดยวินัยเป็นเครื่องมือของธรรมสำหรับจัดสรรสังคมหรือชุมชนให้ เป็นไปตามหลักการและความมุ่งหมายของธรรมในพระพุทธศาสนา วินัยจึงเป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบชีวิตแบบพุทธให้เกิดขึ้นจริง ดังนั้น ความยุติธรรมทางสังคมในพระพุทธศาสนาจึงไม่แยกขาดระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม โดยปัจเจกบุคคลที่ดีและมีคุณภาพ ย่อมเป็นสมาชิกที่ดีและมีคุณภาพในสังคมด้วย

การที่พระพุทธศาสนาสอนให้ละอัตตา ตัวตน ทำให้คนไม่เห็นแก่ตัว ก็เพื่อละอกุศลธรรม จึงเกิดปัญญาอันเป็นคุณธรรมที่สำคัญที่สุดในพระพุทธศาสนา เป็นการสกัดกั้นความไม่เที่ยงธรรมจากภายในไม่ให้อิงจากระบบอย่างเช่น สถานะแรกเริ่มซึ่งเป็นเหตุการณ์สมมติในทฤษฎีความยุติธรรมของรอลส์ เนื่องจากบุคคลในสถานะแรกเริ่มขาดความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติตามธรรมชาติ และ สถานะทางสังคม จึงถูกกำหนดให้มีทัศนคติในแบบทั่วไป องค์ประกอบสำคัญในสถานะแรกเริ่ม คือ “ม่านแห่งความไม่รู้จริง” ทำให้ไม่รู้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตนเองโดยมีจุดประสงค์ในการป้องกันไม่ให้เกิดการใช้หลักการอื่นๆ ในการจัดระเบียบสังคมเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ดังนั้นบุคคลในสถานะแรกเริ่มจึงไม่มีความอิจฉาริษยาต่อกัน เนื่องจากเงื่อนไขในสถานการณ์เริ่มต้นนั่นเอง แสดงให้เห็นว่าพระพุทธศาสนาเน้นการแก้ไขปัญหาความยุติธรรมเริ่มต้นจากภายในแต่รอลส์เน้นการแก้ไขผ่านระบบทางสังคม

รอลส์อ้างเหตุผลจากสถานการณ์สมมติของการทำสัญญาประชาคมที่แสดงถึงหลักความยุติธรรมในฐานะความเที่ยงธรรมซึ่งให้ความสำคัญทั้งแก่เรื่องเสรีภาพและความเสมอภาค ไม่ให้ผู้ด้อยโอกาสถูกเอารัดเอาเปรียบ พระพุทธศาสนากลับอ้างเหตุผลจากกฎธรรมชาติคือ สังคมอย่างปฏิเสธสมุภบาทและกฎแห่งกรรม แต่ในทางสังคมการเมืองแล้ว พระพุทธศาสนาไม่มีแนวคิดทางสังคมและการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ของพระเจ้า แต่เป็นการสร้างสรรค์ของมนุษย์ โดยอาศัยเงื่อนไขที่ลำดับความเป็นจริงตามเหตุผล ตามหลักฐานในอัคคัญญสูตรที่แสดงถึงการเกิดขึ้นของสังคมและรัฐด้วยการทำข้อตกลงร่วมกันที่ทางตะวันตกเรียกว่า “สัญญาประชาคม” ผู้ที่ทำหน้าที่ของรัฐบาลครั้งแรกในสังคมมนุษย์นั้น ได้มาโดยเงื่อนไขในรูปแบบของสัญญาที่มนุษย์ตกลงยินยอมและสมัครใจร่วมกันทำขึ้น เพื่อถือเป็นแบบฉบับความสัมพันธ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกัน สัญญานี้เกิดขึ้นโดยประชาชนที่จะยึดถือสัญญานั้นเป็นธรรมนุษยชีวิต โดยที่ผู้แทนที่ประชาชนเห็นชอบเลือกตั้งขึ้นมาทำหน้าที่รัฐบาล โดยทำตามกติกาที่ประชาชนกำหนดร่วมกันให้

ดำเนินการบริหารบ้านเมือง ซึ่งผู้ที่มีหาชนลงมติเลือกตั้งขึ้นมา เรียกว่า “มหาสมมตราช” มีหน้าที่ว่ากล่าว ตีเตียน ชับไล่ เพื่อขจัดสภาวะมิดคัสัญญี หรือ อนาธิปไตยให้หมดสิ้นไป โดยมุ่งสร้างเสถียรภาพและความยุติธรรมเพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม

ผู้วิจัยเห็นว่า พระพุทธศาสนาให้สิทธิและเสรีภาพอย่างเสมอภาคในการเลือกผู้ปกครอง ซึ่งอธิบายในอัครคัมภีร์ก็เพื่อแก้ปัญหาความยุติธรรมทางสังคม โดยที่ผู้ปกครองต้องปกครองโดยธรรม บ้านเมืองจึงจะสงบสุข ทฤษฎีสัญญาประชาคมในพระพุทธศาสนาจึงเกิดขึ้นจากเหตุการณ์จริงจากความร่วมมือกันของปัจเจกบุคคลในสังคมในการแสวงหาความยุติธรรม ดังนั้น ความยุติธรรมทางการเมืองจึงมีความสอดคล้องกับแนวคิดของรอลส์ซึ่งเกิดจากเงื่อนไขในสถานการณ์เริ่มต้นที่เพียงธรรมในการหาข้อตกลงร่วมกันในการแก้ปัญหาสังคม โดยผ่านโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

4.3 วิเคราะห์หลักความยุติธรรมของจอห์น รอลส์ เปรียบเทียบกับพระพุทธศาสนา

ในการเปรียบเทียบหลักความยุติธรรมของจอห์น รอลส์ กับพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยนำมาเปรียบเทียบกันเฉพาะเรื่องที่มีแนวคิดที่สัมพันธ์กันเท่านั้น ดังนี้

หลักความยุติธรรมของจอห์น รอลส์และพระพุทธศาสนาแม้จะต่างกันในระยะละเอียด แต่ก็มีความคล้ายคลึงกันหลายอย่างในประเด็นสำคัญ กล่าวคือ รอลส์และพระพุทธศาสนาต่างก็ให้ความสำคัญแก่เรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคเหมือนกัน แม้พระพุทธศาสนาจะไม่ได้จัดลำดับความสำคัญไว้อย่างชัดเจนอย่างที่รอลส์ทำ แต่ก็พอจะกล่าวได้ว่า ในแนวคิดของพระพุทธศาสนาเสรีภาพมีความสำคัญกว่าความเสมอภาค เพราะความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันของปัจเจกบุคคล เป็นหนทางเพื่อนำไปสู่การมีเสรีภาพนั่นเอง ดังเช่น เสรีภาพสูงสุดในพระพุทธศาสนา คือ พระนิพพาน การที่พระพุทธศาสนาถือว่าทุกคนเท่าเทียมกันในเรื่องต่าง ๆ อย่างเช่นเรื่องกรรมและการบรรลุธรรม ก็เท่ากับเป็นการสนับสนุนแนวคิดที่ว่าทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพที่จะเลือกและรับผลของสิ่งที่ตนเองเลือกเสมอเหมือนกัน การมีความเท่าเทียมกันนี้จึงทำให้ปัจเจกบุคคลมีสิทธิและเสรีภาพเท่ากัน แม้แต่เรื่องความเท่าเทียมกันในด้านโอกาสของรอลส์ก็เข้ากันได้กับแนวคิดของพระพุทธศาสนา ดังจะเห็นได้จากการที่พระพุทธศาสนาเชื่อว่าทุกคนมีโอกาสบรรลุธรรมได้เท่ากัน และไม่ยอมรับการกีดกันโอกาสด้วยเรื่องวรรณะ เช่น คนจากทุกวรรณะสามารถบวชเป็นภิกษุหรือภิกษุณีในพระพุทธศาสนาได้เหมือนกัน และมีพื้นที่ให้แก่ทุกคนโดยไม่แบ่งเชื้อชาติ เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจ และ สังคม

ในเรื่องความแตกต่างของบุคคลที่เสียเปรียบในสังคม แม้พระพุทธศาสนาจะไม่ได้จัดเป็นหลักการที่ชัดเจนอย่างรอลล์ แต่พระพุทธศาสนาก็มองรับเรื่องความแตกต่างของคนในสังคมโดยเชื่อว่าเป็นมาจากกรรมหรือการกระทำทั้งในอดีตและปัจจุบัน และให้ความสำคัญแก่คนที่เสียเปรียบโดยถือว่าเป็นบุคคลที่ควรได้รับการสงเคราะห์ แต่แนวคิดในเรื่องนี้ของพระพุทธศาสนาจะต่างกับของรอลล์ตรงที่พระพุทธศาสนาเห็นว่าเป็นหน้าที่และคุณธรรมที่มนุษย์ควรช่วยเหลือกัน ซึ่งเป็นการกระทำที่เป็นกุศลกรรม และการเอาใจเอาเปรียบผู้ที่ด้อยกว่าเป็นอกุศลกรรม จึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ พระพุทธศาสนาจึงมีหลักการอยู่ร่วมกันเพื่อสนับสนุนให้เกิดการไม่เอาใจเอาเปรียบกัน และช่วยเหลือกัน ซึ่งมีเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกเป็นแรงจูงใจให้เกิดความยุติธรรมทางสังคมด้วย ซึ่งแตกต่างกับรอลล์ที่ใช้เหตุผลเท่านั้นเป็นแรงจูงใจในการอยู่ร่วมกัน

พระพุทธศาสนาเปิดโอกาสให้คฤหัสถ์มีสิทธิและเสรีภาพในการแสวงหาและถือครองทรัพย์สิน สอดคล้องกับแนวคิดแบบเสรีนิยม โดยไม่ได้ให้ความสำคัญต่อความเท่าเทียมกัน แต่เปิดโอกาสให้บุคคลในสังคมช่วยเหลือกันในฐานะเพื่อนร่วมทุกข์ ความยุติธรรมทางสังคมในพระพุทธศาสนาจึงเป็นการกระทำต่างตอบแทน เนื่องจากตราบไต่ที่มนุษย์ยังเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏฏ์ ทุกคนต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของกฎแห่งกรรม เช่น เราให้อาหารแก่คนอื่น เขาก็จะให้อาหารแก่เราเมื่อมีโอกาส แม้ว่าหลักการสงเคราะห์เพื่อให้บุคคลในสังคมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ก็ยังมีคำสอนเรื่องการใช้ทรัพย์สินและเก็บออมทรัพย์ก็เพื่อไม่ทำให้ตนเองเป็นภาระของผู้อื่น ดังพุทธภาษิตที่ว่า “ตนนั้นแลเป็นที่พึ่งแห่งตน” คือ ต้องช่วยเหลือตนเองอย่างดีที่สุดก่อน พระพุทธศาสนาไม่สนับสนุนคนเกียจคร้านเอาเปรียบสังคม โดยเห็นได้จากการถือว่าความเกียจคร้านเป็นอบายมุขประการหนึ่ง

คำสอนในพระพุทธศาสนาจึงให้ความสำคัญแก่ภาระหน้าที่ของตนเองเป็นสำคัญ โดยต้องคำนึงถึงความสามารถของตนที่จะช่วยเหลือผู้อื่นด้วย เนื่องจากในสังคมพุทธเปิดโอกาสให้บุคคลแข่งขันกันได้อย่างเสรี จึงทำให้ผู้ที่มีความสามารถสูงได้เปรียบผู้ที่ด้อยความสามารถ ดังนั้นหลักจริยธรรมของการอยู่ร่วมกันจึงเป็นสิ่งจำเป็นของสังคมพุทธก็เพื่อทำให้ผู้ที่ยด้อยความสามารถไม่เป็นผู้ที่เสียเปรียบในสังคม แต่ในทัศนะของรอลล์มีความแตกต่างกัน โดยให้ความสำคัญต่อโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมในการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ยด้อยเปรียบมีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันกับผู้ที่ได้เปรียบในสังคม

ส่วนความยุติธรรมทางการเมืองนั้น พระพุทธศาสนาถือว่าธรรมเป็นใหญ่ในการเมือง การปกครอง คือ การเมืองการปกครองที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล ทำให้ไม่เกิดความได้เปรียบหรือเสียเปรียบกัน รัฐหรือผู้ปกครองมีอำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม โดย

ผ่านการใช้อำนาจซึ่งได้รับจากประชาชนเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้น หลักความยุติธรรมทางการเมืองจึงมีความสอดคล้องกับแนวคิดแบบเสรีนิยม และ ประชาธิปไตย ซึ่งเป็นมโนทัศน์ทางการเมืองที่รอลส์เชื่อว่าจะนำมาซึ่งความยุติธรรมในสังคมมากที่สุด

หลักส่งเสริมทางเศรษฐกิจและหลักการสงเคราะห์เป็นเครื่องมือช่วยให้รัฐดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ในทัศนะของพระพุทธศาสนา รัฐหรือผู้ปกครองที่ดีจำเป็นต้องจัดการกับปัญหาทางเศรษฐกิจ มิฉะนั้นปัญหาทางเศรษฐกิจจะทำให้บ้านเมืองไม่สงบสุข เนื่องจากความยากจนเป็นรากเหง้าของปัญหา เช่น การขาดแคลนปัจจัย 4 ในจักรกวัตติสูตรแสดงให้เห็นว่าสภาวะแวดล้อมหรือปัจจัยภายนอกส่งผลกระทบต่อความเป็นมนุษย์ที่ดีในสังคม เมื่อผู้ปกครองไม่ดำรงอยู่ในธรรม ประชาชนประสบกับความยากจน ทำให้ทำผิดศีลธรรม บ้านเมืองเกิดความวุ่นวายจนเกิดยุคมิดคัมภีร์ขึ้น

ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงถือว่าปัจจัย 4 เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต การช่วยเหลือเกื้อกูลกันจึงเป็นไปในขอบเขตนี้ มิได้มีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ผู้ได้รับการสงเคราะห์เกิดกิเลสตัณหาในวัตถุ โดยเป็นการฝึกอบรมการเสียสละวัตถุของผู้ที่ได้เปรียบทางเศรษฐกิจเพื่อเป้าหมายทางจิตใจที่สูงขึ้นไป ดังนั้นหลักการสงเคราะห์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความยุติธรรมทางเศรษฐกิจ จึงเป็นพื้นฐานทางจริยธรรมอันดับแรกในการพัฒนาคุณภาพทางจิตใจของมนุษย์ โดยสอดคล้องกับหลักความแตกต่างของรอลส์ที่มีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ที่เสียเปรียบที่สุดในสังคมได้รับความเป็นธรรมโดยผ่านโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม ในทัศนะของรอลส์ ความไม่เท่าเทียมกันเป็นที่ยอมรับได้ถ้าเป็นไปเพื่อต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์จากความร่วมมือกัน ความยุติธรรมในฐานะความเที่ยงธรรมจึงก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในลักษณะสมดุล ไม่ได้เท่าเทียมกันในเชิงปริมาณ ซึ่งมีความสอดคล้องกับความยุติธรรมทางสังคมในพระพุทธศาสนาที่มีลักษณะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยไม่ได้เน้นความเท่าเทียมกันในเชิงปริมาณเช่นกัน

ดังนั้น หลักความยุติธรรมของรอลส์และพระพุทธศาสนาจึงมีความสอดคล้องกันในเรื่องการให้ความสำคัญแก่สิทธิ เสรีภาพ และ ความเสมอภาคของปัจเจกบุคคล โดยพระพุทธศาสนาไม่ได้ให้รายละเอียดที่ชัดเจนในเรื่องเหล่านี้เหมือนกับที่รอลส์ให้ เช่น ไม่ได้พูดถึงเรื่องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน แต่พระพุทธศาสนาได้โยงเอาคำสอนอื่น ๆ โดยเฉพาะจริยธรรมในพระวินัย เพื่ออธิบายหลักสิทธิ หลักหน้าที่ และหลักการอยู่ร่วมกัน โดยยอมรับการทำหน้าที่ของรัฐซึ่งปกครองโดยธรรมเพื่ออำนวยความสะดวกด้านเศรษฐกิจและการเมือง ก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน

4.4 วิเคราะห์เรื่องบุคคลที่มีความยุติธรรมของจอห์น รอลส์ เปรียบเทียบกับ พระพุทธศาสนา

ในการเปรียบเทียบเรื่องบุคคลที่มีความยุติธรรมของจอห์น รอลส์ กับพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยนำมาเปรียบเทียบกับกันเฉพาะเรื่องที่มีแนวคิดที่สัมพันธ์กันเท่านั้น ดังนี้

ในทัศนะของรอลส์บุคคลที่มีความยุติธรรม คือ บุคคลที่มีคุณธรรมของความยุติธรรม ซึ่งก็คือ ความมีเหตุผลและความมีสำนึกในเหตุผล โดยรอลส์ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดแบบคานต์เรื่องมนุษย์เป็นสัตว์ที่มีจริยธรรม มีความเป็นอิสระและเท่าเทียมกัน มนุษย์จึงสามารถกำหนดตนเองได้อย่างอิสระ แสดงให้เห็นว่าคุณธรรมของความยุติธรรมนั้นเป็นความดีที่มีค่าในตัวเอง รอลส์มองว่าธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีเหตุผลทำให้มนุษย์ตระหนักถึงความสามารถของตน และแสวงหาสิ่งที่ดีเพื่อตนเอง โดยพัฒนาขีดความสามารถในระดับที่สูงขึ้น ในขณะที่พระพุทธศาสนาก็คงยอมรับในทำนองเดียวกันว่า คุณธรรมของความยุติธรรมนั้นเป็นความดีที่มีค่าในตัวเอง โดยที่มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีเจตจำนงและมีจริยธรรม ทำให้มนุษย์ต่างจากสัตว์เนื่องจากมนุษย์มีความสามารถในการพัฒนาปัญญา หรือ ความมีเหตุผล ในขณะที่สัตว์ทำไม่ได้ แนวคิดของรอลส์และพระพุทธศาสนาในเรื่องนี้จึงมีความสอดคล้องกัน

พระพุทธศาสนาเห็นว่า มนุษย์มีธรรมชาติที่มีความต้องการทางกาย และ อารมณ์ ซึ่งแสดงออกทางกาย วาจา และความคิดในทางที่ถูกและที่ผิด ดังนั้นจึงสอนให้มนุษย์รู้จักผู้คิดด้วยปัญญาซึ่งเป็นการใช้เหตุผล รู้จักมองสิ่งต่างๆ ตามที่มันเป็น ปัญญาจึงเป็นคุณธรรมที่สำคัญที่สุดในพระพุทธศาสนา เพราะปัญญาเป็นเกณฑ์ตัดสินในการวัดคุณธรรมของพระอริยบุคคลซึ่งบรรลุป่าหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา ดังนั้นบุคคลที่ยุติธรรมในพระพุทธศาสนาจึงต้องมีปัญญารวมอยู่ด้วยเสมอ ทั้งรอลส์และพระพุทธศาสนาต่างก็ยอมรับถึงศักยภาพทางปัญญาที่มีค่าและมีอยู่ในมนุษย์ โดยสามารถพัฒนาขีดความสามารถทางปัญญาให้สูงขึ้นไปได้ และด้วยการใช้ปัญญานี้เอง ที่ทำให้มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีเหตุผล และมีจริยธรรม

รอลส์ไม่ยอมรับแนวคิดแบบปรตถนิยมที่ไม่มีเงื่อนไข เนื่องจากสำนึกในความยุติธรรมต้องมาจากแรงจูงใจที่มีเหตุผล ไม่ได้กระทำเพราะเป็นธรรมชาติของมนุษย์ในการทำความดีหรือมาจากอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งในพระพุทธศาสนาก็ไม่ได้สนับสนุนให้ทุกคนเป็นพระโพธิสัตว์ แต่ให้มีปัญญาและคุณธรรมภายในจิตใจของบุคคลที่ประเสริฐ ได้แก่ พรหมวิหาร 4 รวมทั้ง หิริโอตตปปะ ซึ่งเป็นธรรมที่รักษาความยุติธรรมในเชิงไว้ในสังคม พระพุทธศาสนาจึงยอมรับการกระทำที่เป็นกุศลธรรมที่มาจากอารมณ์ความรู้สึก แต่รอลส์ไม่ยอมรับในเรื่องนี้

มโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นคำสอนที่ไม่ได้มุ่งเพื่อประโยชน์ของตนเอง แต่เกิดจากความร่วมมือกันทางสังคมในลักษณะของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยพระพุทธศาสนาเห็นว่ามนุษย์ทุกคนมีฐานะเท่าเทียมกัน จึงไม่ควรมองผู้อื่นเป็นเครื่องมือ เช่น การไม่ยอมรับความเมตตาแบบหวังผลให้ผู้อื่นตอบแทนซึ่งมาจากความไม่บริสุทธิ์ใจ ในขณะที่รอผลมองว่าความยุติธรรมต้องเป็นการกระทำที่ดำเนินตามมาตรฐานของสังคม เช่น การปฏิบัติตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหลักความยุติธรรม การกระทำที่หวังดีต่อผู้อื่นจึงไม่ใช่ความยุติธรรม

สังคมพุทธไม่ได้ตั้งอยู่บนฐานของการเรียกร้องสิทธิ แต่สอนให้ปัจเจกบุคคลไม่ละเมิดต่อกัน เคารพซึ่งกันและกัน รวมทั้งยังมีคุณธรรมที่เป็นแรงจูงใจในการช่วยเหลือกันในสังคมคือ พรหมวิหาร 4 เป็นตัวประสานระหว่างสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ โดยไม่ใช่เป็นเพียงการไม่ละเมิดผู้อื่น หรือ กระทำตามหน้าที่ของตนเท่านั้น แต่เป็นการแสดงออกของมนุษย์ที่มีจิตใจอ่อนโยนเห็นเพื่อนร่วมโลกเป็นเพื่อนร่วมเดินทาง เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยความสมัครใจ พระพุทธศาสนาไม่เรียกร้องให้คำนึงถึงสิทธิของตัวเองแต่ให้เคารพสิทธิของผู้อื่นในฐานะเป็นมนุษย์เหมือนกัน เนื่องจากพระพุทธศาสนาไม่สอนให้ปัจเจกบุคคลละตัวตน ไม่เห็นแก่ตัว การกระทำที่ให้ผู้อื่นเอาเปรียบตนจึงเป็นที่ยอมรับ เช่น โจรทำร้ายร่างกายเรา แต่เราก็ไม่พยายามโต้ตอบ ในที่นี้พระพุทธศาสนาคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่นมากกว่าของตนเอง

รอผลมองว่ามนุษย์ที่มีเหตุผลยังมีความเห็นแก่ตัวได้ การกระทำความดีจึงมีลักษณะต่างตอบแทนไม่ใช่มาจากการเสียสละ แต่ในพระพุทธศาสนาสนับสนุนการเสียสละ เช่น ความเมตตากรุณา เนื่องจากเป็นกุศลธรรมที่ทำให้มนุษย์มีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นรอผลจึงไม่เห็นด้วยกับการที่มนุษย์จะสละความเห็นแก่ตัว แต่ให้ความสำคัญต่อการร่วมมือกันในสังคมที่ต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์ ส่วนพระพุทธศาสนาแม้จะยอมรับตัวตนในทางจริยธรรมก็ตามแต่คำสอนหลักก็คือ ความไม่เห็นแก่ตัว ในเรื่องนี้รอผลและพระพุทธศาสนาจึงมีความแตกต่างกัน

ดังนั้น บุคคลที่มีความยุติธรรมของพระพุทธศาสนาจึงมีทั้งส่วนที่คล้ายและส่วนที่ต่างกับบุคคลที่มีความยุติธรรมของรอผล เพราะบุคคลที่มีความยุติธรรมในทัศนะของพระพุทธศาสนามีทั้งเหตุผลคือ ปัญญา และ อารมณืความรู้สึกที่เป็นคุณธรรมรวมอยู่ด้วย ส่วนบุคคลที่มีความยุติธรรมในทัศนะของรอผลไม่ใช่อารมณ์ในการทำความดี ใช้แต่เหตุผลเป็นหลัก

4.5 วิเคราะห์เรื่องเสถียรภาพของความยุติธรรมของจอห์น รอลส์ เปรียบเทียบกับ พระพุทธศาสนา

ในการเปรียบเทียบเรื่องเสถียรภาพของความยุติธรรมของจอห์น รอลส์ กับพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยนำมาเปรียบเทียบกันเฉพาะเรื่องที่มีแนวคิดที่สัมพันธ์กันเท่านั้น ดังนี้

รอลส์มีทัศนะว่า การบีบบังคับไม่ใช่หลักการของแรงจูงใจเพื่อให้สังคมเกิดเสถียรภาพของความยุติธรรม เนื่องจากจะต้องมีเหตุผลที่เหมาะสมในการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ ซึ่งรอลส์ใช้เหตุผลที่มาจากการยอมรับโดยมหาชน ในทำนองเดียวกันพระพุทธเจ้าก็ไม่ได้ทรงบีบบังคับให้ปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ แต่ทรงให้เหตุผลในการสนับสนุนให้มนุษย์กระทำความดี โดยบุคคลต้องใช้ปัญญาในการพิจารณาด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม พระพุทธศาสนาถือว่าไม่ว่าพระพุทธเจ้าจะอุบัติขึ้นหรือไม่ก็ตาม แต่ธรรมก็คงยังคงเป็นอยู่อย่างนั้น พระพุทธเจ้าเป็นเพียงผู้นำมาบอกแก่มหาชน ดังนั้น แม้ว่าพระพุทธศาสนาจะให้เสรีภาพในการนับถือ และ เสรีภาพในการดำเนินชีวิต แต่ธรรมก็เป็นสิ่งที่มีอยู่มาก่อนมนุษย์โดยขึ้นอยู่กับกฎธรรมชาติซึ่งรอลส์ไม่ยอมรับในประเด็นนี้ ทำให้พระพุทธศาสนามีเสถียรภาพของความยุติธรรมแต่ไม่ใช่เหตุผลที่เหมาะสมในทัศนะของรอลส์

แนวคิดแบบฮอบส์เรื่ององค์อธิปัตย์ทำให้สังคมมีเสถียรภาพยั่งยืนและมีเหตุผลเพียงพอก็จริง แต่ในทัศนะของรอลส์ไม่ใช่เหตุผลที่เหมาะสม เนื่องจากไม่มีความเป็นเสรีนิยม และต่อต้านประชาธิปไตย แต่ในพระพุทธศาสนามีความต่างกันตรงที่แม้ว่าพระพุทธเจ้าจะทรงบัญญัติสิกขาบทด้วยพระองค์เอง โดยที่พระองค์เป็นผู้มีความสามารถทำได้แต่เพียงผู้เดียว แต่พระองค์ก็มีสำนักเผด็จการ เนื่องจากทรงใช้เหตุผลในการบัญญัติสิกขาบท และแนวทางในการปกครองสงฆ์ก็เปิดโอกาสให้สงฆ์มีอำนาจในการปกครองตนเอง และทรงอนุญาตให้มีการแก้ไขสิกขาบทเล็กน้อยได้ ทำให้นัยมีความยืดหยุ่นกับสภาวะการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ก็ยังคงหลักธรรมอันดีงามไว้เป็นหลักให้ถือปฏิบัติ วิธีการหรือแนวคิดของพระพุทธศาสนาจึงสอดคล้องกับแนวคิดแบบเสรีนิยม และ ประชาธิปไตย

ดังนั้น เสถียรภาพของความยุติธรรมในทัศนะของรอลส์ กับพระพุทธศาสนา จึงมีส่วนคล้ายกันตรงที่ขึ้นอยู่กับกรยอมรับโดยไม่บีบบังคับ ซึ่งเป็นลักษณะของเสรีนิยม และ เข้ากันได้กับธรรมชาติของมนุษย์ แต่ต่างกันตรงที่รอลส์ไม่ยอมรับเสถียรภาพบนฐานของกฎธรรมชาติอย่างที่พระพุทธศาสนายอมรับ